

доцільне розповсюдити в відповідній частині дію даних нормативних актів на провадження в справах про адміністративні правопорушення. Дане положення потрібно нормативно закріпити шляхом внесення відповідних доповнень в Кодекс України про адміністративні правопорушення.

Певна специфіка є в вирішенні питань про відшкодування громадянину грошових сум, стягнутих як відшкодування майнової шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням. Це обумовлюється тим, що така шкода може бути стягнута не тільки уповноваженими органами при розгляді справ про адміністративні правопорушення, але і в порядку цивільного судового провадження. В зв'язку з цим можна передбачити два шляхи вирішення цього питання. Якщо з громадянина стягнуті грошові суми для відшкодування майнової шкоди при розгляді справи про адміністративне правопорушення, то при скасуванні такої постанови з припиненням провадження справи по реабілітаційним обставинам питання про відшкодування громадянину стягнутих сум вирішується згідно Закону від 1 грудня 1994 року. Так, відповідно пункту 3 даного Закону, відшкодуванню громадянину підлягають штрафи, стягнуті на виконання вироку суду, судові витрати та інші витрати. Саме до інших витрат вищезгадане Положення відносить суми, сплачені громадянином на відшкодування матеріальної шкоди, завданої адміністративним правопорушенням. Порядок повернення цих сум аналогічний порядку повернення незаконно стягнутих сум штрафу. Однак, якщо з громадянина стягнуті указані суми в порядку цивільного судового провадження, то по реабілітаційним обставинам рішення суду переглядається в зв'язку з нововиявленими обставинами у відповідності з нормами Цивільного процесуального Кодексу України (далі ЦПК).

Існують особливості вирішення питання відшкодування шкоди, завданої незаконним накладенням адміністративних стягнень у вигляді позбавлення спеціального права, наданого громадянину (права керування транспортними засобами, права охоти). Згідно ст. 304 Кодексу це питання підлягає розгляду органом, який виніс постанову про накладення названих стягнень. Вилучене посвідчення на право керування транспортним засобом або посвідчення на право полювання підлягають негайному поверненню після скасування постанови про накладення стягнення. Але, якщо громадянин вимушений був змінити рід занять, професію, посаду і при цьому йому була завдана майнова шкода, то остання підлягає відшкодуванню згідно правил і в порядку, передбаченому Законом від 1 грудня 1994 року і Положенням від 4 березня 1996 року.

Важливим питанням, яке виникає при скасуванні постанови про накладення адміністративного стягнення є питання відшкодування моральної шкоди, завданої незаконним притягненням до адміністративної відповідальності. В Законі від 1 грудня 1994 року передбачено, що моральна шкода відшкодовується громадянину в випадках незаконного застосування в відношенні нього адміністративного арешту, виправних робіт, незаконної конфіскації майна та штрафу. В даному Законі також закріплено поняття моральної шкоди, але, незважаючи на це, чітко визначити чи була завдана громадянину шкода в результаті незаконного накладення на нього перелічених видів стягнення неможливо. Питання про наявність моральної шкоди її розмір і відшкодування за заявою громадянина вирішується судом, в порядку передбаченому ЦПК.

Підводячи підсумок вищесказаного доцільно ще раз зосередити увагу на основних проблемах, які виникають при припиненні виконавчого провадження в справах про адміністративні правопорушення, серед них можна виділити такі, як:

1. Відсутність в Кодексі України про адміністративні правопорушення повного і чіткого переліку обставин, за яких виконавче провадження припиняється, що призводить до невірної розуміння і застосування закону.
2. Відсутність нормативного регулювання порядку відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконним накладенням адміністративного стягнення та необхідність нормативного закріплення такого порядку в Кодексі чи іншому нормативно-правовому акті.

Це лише частка окремих проблем, які виникають при припиненні виконавчого провадження в справах про адміністративні правопорушення, своєчасне і належне вирішення яких могло б слугувати удосконаленню цього провадження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Масленников М.Я.Административно-юрисдикционный процесс. Воронеж.1990г.
2. Голос України. №9 від 17 січня 1995 року.
3. Закон і бізнес, 19996р., №90.
4. Відомості Верховної Ради України, 1996р.,№47.
5. С.Ромазин. К проекту Кодекса Российской Федерации об административных правонарушениях.// Российская юстиция, №2, 1997г.

Пашко П.В., Соколенко О.Л.
(м. Дніпропетровськ)

ДІЯЛЬНІСТЬ МИТНИХ ОРГАНІВ У БОРОТБІ З КОНТРАБАНДОЮ

Прийняті Верховною Радою України 16 липня 1990 року Декларація про державний суверенітет України, схвалення 24 серпня 1991 року Акту проголошення незалежності України, розроблення і прийняття 28 червня 1996 року Конституції України - є надзвичайно важливими політико-правовими документами довгострокової дії, які юридично закріпили напрями розвитку українського суспільства до суверенної і незалежної, демократичної, соціальної правової держави.

Успішне виконання завдань державного будівництва значною мірою залежить від правильного, науково обгрунтованого керівництва суспільством, всіма сторонами його діяльності, удосконалення системи державного управління. Подальший розвиток демократії, зміцнення законності державної дисципліни нерозривно пов'язані з підвищенням якості та ефективності роботи державних органів, зокрема Державної митної служби України, що пояснюється рядом об'єктивних та суб'єктивних факторів, які породжено побудовою ринкових відносин, новими підходами до вирішення багатьох важливих завдань, що постають перед молодою незалежною державою.

Важливим заходом переходу України до ринкових відносин є перебудова зовнішньоекономічної діяльності, яка передбачає право виходу на зовнішній ринок всіх промислових підприємств і об'єднань, продукція яких може конкурувати з товарами закордонних товаровиробників. Сучасна лібералізація зовнішньоекономічної діяльності породжує збільшення кількості учасників зовнішньоекономічних зв'язків і, зокрема, породжує багато проблем, які вимагають наукових розробок та на їх основі більш чіткого правового регулювання відносин, що виникають у сфері митних установ. Як і перед будь якої суверенною державою, перед Україною стоїть завдання визначення своєї самостійної митної політики, створення власної митної системи і здійснення митного регулювання на своїй території, укріплення митного законодавства.

«Розвиток Державної митної служби, практично з нуля, почався з 1992 року, коли тільки закладалися основи незалежності держави і декларувався перехід до ринкової економіки. У спадщину від колишнього Радянського Союзу Україна отримала 26 митниць на заході та півдні країни, розташованих, як правило, в орендованих приміщеннях та тимчасових вагончиках. Технічне та кадрове забезпечення митниць не відповідало новим умовам зовнішньоекономічної діяльності, стримувало запровадження сучасних митних технологій» [1].

Практика свідчить про те, що чинне законодавство, особливо Митний кодекс України, не відповідає сучасному стану митної політики та митної справи, нерідко перешкоджає розвитку господарської та фінансово-балансової діяльності підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках. За межами регулювання нормами діючого Митного кодексу України залишилися кардинальні питання реформування економіки України. Послідовний процес становлення ринкових механізмів у країні. Тому крім Митного кодексу України та інших законів, митні процедури регулюються великою кількістю наказів, інструкцій чи інших нормативних актів і документів. Юридична сила яких проблематична, нерідко не відповідає нормам нормотворення та юридичної техніки, колізійна, і у сучасній літературі не піддавалась необхідному науковому аналізу. У зв'язку з цим гостро стає питання підготовки та прийняття нового Митного кодексу України, який, ґрунтуючись на конституційних засадах має стати необхідним ядром митного законодавства України, задовольняти вимоги міжнародних договорів та конвенцій, всебічно враховувати міжнародну теорію і практику у сфері митного права.

Реалізація цього завдання потребує конституційного підґрунтя митної справи, всебічної розробки питань митного права, вивчення історії, закордонного досвіду і практики, аналізу чинного законодавства України в галузі зовнішньоекономічної діяльності, податкового та валютного регулювання. Уявлення ролі та значення правової відповідальності в галузі митної справи, особливо відповідальності за контрабанду та порушення митних правил, яка спроможна сприяти розвитку чесного та конструктивного підприємства і, у той же час, суттєво підвищити роль митної служби у захисті економічних інтересів України.

Сьогодні вже ні в кого не викликає сумнівів відносно того, що митні органи України повноцінно поєднують в своїй роботі фіскальні та правоохоронні функції, виконуючи покладені на них завдання в сферах зовнішньоекономічної політики та кримінально-процесуальної діяльності. Митна система кожної країни відображає її специфічні умови, адже в світі немало держав з тотожними митними системами. Але національні умови не означають, що створення митної системи та формування основних засад митної політики країни відбувається стихійно. Існують певні закономірності, що визначають підхід держави до цієї сфери діяльності. Для досягнення позитивних результатів необхідне додержання принципів системності та комплексного підходу при формуванні митної структури. Системність полягає насамперед в тому, що сукупність підрозділів митних органів, які здійснюють митні платежі та вживають інші заходи митного регулювання, «повинні бути взаємопов'язані між собою, органічно доповнювати один одного, не вступати у суперечність з системою в цілому та її елементами» [2].

В процесі проведення в життя митної політики держави митні органи виконують одне з основних завдань - це боротьба з контрабандою та порушенням митних правил [3]. У останні роки актуалізується боротьба з контрабандою, яка набуває якості організованої злочинності, завдає великих збитків економіці держави, оскільки предметом стають не тільки традиційні цінності, антикваріат, предмети мистецтва, але й високоліквідні товари, які обкладаються таким видом платежів як акциз.

На сьогоднішній день, правопорушники удосконалюють методи своєї діяльності і виходять на якісно новий рівень в порушенні митних правил. Не останню роль в даній ситуації відіграє невідосконалене законодавство. «Сьогодні порушення митних правил, зокрема - контрабанда, скоюються з використанням усього потенціалу недоліків діючого законодавства» [4].

Варто відокремити проблему з контрабандою наркотиків та наркотичної сировини. «Якщо раніше наркотики провозилися, переважно через територію України транзитом, то зараз дедалі частіше відзначаються факти поставки її для внутрішнього ринку. Одночасно наркотична сировина, переважно макова соломка, вивозиться з України» [5]. Боротьба з контрабандою, особливо з незаконним обігом наркотиків, була та залишається одним з пріоритетних напрямків правоохоронної діяльності митних органів. «За час існування митної системи України кількість вилучених на кордонах наркотиків зростає з 36,8 кг у 1992 році до 6281 кг в 1998 році [6] В 1999 році митницями як органами дізнання було порушено 727 кримінальних справ про контрабанду, майже кожна п'ята з них за ст. 70 Кримінального кодексу України» [7].

В сучасних умовах контрабанда стала набувати нових рис, що робить її ще не безпечнішою для молодій держави. До того ж широке розповсюдження отримали митні правопорушення, які скоюються широким колом осіб і фактично зростають з організованою злочинністю. Аналізуючи правоохоронну діяльність митних органів можна виділити наступні групи здійснюваних правопорушень:

- зростає так звана "беловоротничкова" злочинність яка використовує різні можливості уникнення вимог діючого законодавства за рахунок недосконалості нормативної бази, різних нормативних актів, які регулюють ті чи інші суспільно-правові відносини;
- продовжується криміналізація бізнесу, що виражається в зрощуванні комерційних структур з злочинним світом, які в наш час нагадують «сіамських близнюків» і вже не існують самостійно, організовуються комерційні підприємства для ведення або покриття злочинною діяльністю;
- неухильно росте тиск злочинного світу на митні органи: від надання взятків або хабарів в тій чи іншій формі до вступ своїх людей до митних органів;
- зростає роль і вага високоорганізованих спланованих операцій, вміло використовується і лоббірується система пільг і привілеїв;
- злочинний світ перекаваліфікується на високоприбуткові види злочинної діяльності - незаконний обіг наркотиків, зброї, продаж культурних і історичних цінностей, незаконні валютні операції, які породжують в державі тіньовий капітал [8].

Аналізуючи вище викладанні факти, митне законодавство і узагальнення практики боротьби з контрабандою та порушення митних правил дають основу зробити висновок про необхідність вдосконалення та якісних змін кримінального, адміністративного законодавства яке переплітається з митною справою. Такі законодавчі зміни повинні дозволити українській митниці знайти достойне місце в системі державних органів України, забезпечити ефективну боротьбу з багато численними злочинами і правопорушеннями, спрямованими на підрив економіки України. Без всякого сумніву, що забезпечить боротьбу з різного роду правопорушеннями зможе новий митний кодекс України в якому будуть відображені норми які регулюють митні правовідносини і правовідносини в зовнішньоекономічній діяльності. Надання митній службі України статусу правоохоронного органу є безперечним фактором для активізації функції митних органів по боротьбі з контрабандою і порушенням митних правил.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Соловков Ю.П. Державна митна служба України сьогодні // Митна справа. - №4. - 1999.
2. Настюк В.Я. Проблеми формування та застосування митного законодавства // Проблеми законності . - Вип. 38. - Харків, 1999.
3. Митний кодекс України. 12.12.1991.
4. Серых Е.В. Понятие административно-наказуемых нарушений таможенных правил // Митна справа. - №5. - 1999.
5. Чорномаз О.І. Протидія державних органів в фінансовій та економічній злочинності, контрабанді: використання зарубіжного досвіду // Митна справа. - №3. - 1999.
6. Руссков В. Наркотики - надійний заслін // Профспілковий вісник - №7 (34) червень-липень 1999.
7. Дорофеева Л. Дізнання в митних органах: проблеми сьогодення та перспективи функціонування // Митна справа. - №1. - 2000.
8. Салагор Н.М. Таможенные правонарушения // Митна справа. - №1. - 1999.

Приймаченко Д.В.
(м.Дніпропетровськ)

ВИСНОВКИ ЕКСПЕРТА ТА ЇХ ОЦІНКА У ПРОВАДЖЕННІ В СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

Висновки експертів як джерела доказів при веденні справ про порушення митних правил раніше використовувались порівняно рідко. Але в останній час поміtilась тенденція до зростання значення експертного висновку. Роль експертного висновку, з одного боку обумовлена значним збільшенням кола товарів та предметів, що переміщуються через митний кордон, особливо предметів, які стосуються групи історичних та культурних цінностей, що потребує спеціальних знань мистецтвознавства, а з іншого боку, особи, які провадять митне розслідування все частіше звертаються до послуг експерта для більшої об'єктивності та обґрунтованості такого розслідування.

Як правило, посадові особи митних органів володіють достатніми професійними знаннями, які дозволяють їм розв'язати те чи інше питання при з'ясуванні обставин справи. Разом з тим, вирішення деяких справ вимагає наявності не лише чисто професійних знань, але й спеціальних (наприклад, в галузі мистецтвознавства, фармакології, товарознавства тощо).

Порівняно рідке звертання за допомогою до експертів багато в чому обумовлювалося тим, що адміністративно-правова наука не приділяла експертизі належної уваги. Теоретичні дослідження присвячені питанням теорії і практики провадження експертизи в справах про порушення митних правил в діяльності митних органів недостатні.